

Forslag til utforming av ny ordning med aktivitetshjelpemidler for personer over 26 år

1. INNLEDNING

Det kan i dag gis stønad til hjelpemidler til trening, stimulering og aktivisering for å opprettholde eller bedre funksjonsevnen, samt til spesial- og ekstraustyr i forbindelse med leke- og sportsaktiviteter, til personer under 26 år.

I statsbudsjettet for 2014, jf. Prop. 1 S (2013-2014), Prop. 1 S Tillegg 1 (2013-2014) og Innst. 15 S (2013-2014), ble det vedtatt å innføre en ny, rammestyrte ordning med stønad til aktivitetshjelpemidler for personer over 26 år. Ordningen skal tre i kraft 1. juli 2014. Det er bevilget 55 mill. kroner for 2014. Dette tilsvarer den anslåtte helårseffekten av ordningen fra og med 2015.

2. NÆRMERE OM DAGENS ORDNING MED HJELPEMIDLER TIL TRENING, STIMULERING, AKTIVISERING OG HJELPEMIDLER TIL LEK OG SPORT (AKTIVITETSHJELPEMIDLER) FOR PERSONER UNDER 26 ÅR

I forskrift til folketrygdloven § 10-7 om stønad til hjelpemidler mv til bedring av funksjonsevnen i arbeidslivet og i dagliglivet og til ombygging av maskiner på arbeidsplassen § 2 tredje ledd kan det til barn og unge under 26 år i dag gis stønad til hjelpemidler til trening, stimulering og aktivisering for å opprettholde eller bedre funksjonsevnen. Til et slikt medlem kan det også gis stønad til spesial- eller ekstraustyr i forbindelse med leke- og sportsaktiviteter (aktivitetshjelpemidler). Det er stønad til spesial- og ekstraustyr i forbindelse med leke- og sportsaktiviteter (aktivitetshjelpemidler) den nye ordningen for personer over 26 år vil omfatte.

Ordningen med aktivitetshjelpemidler for personer under 26 år er overslagsbevilget. Den nye rammestyrte ordningen med aktivitetshjelpemidler for personer over 26 år innebærer ingen endringer i den eksisterende stønadsordningen for personer under 26 år.

Tilsvarende gis det i forskrift til folketrygdloven § 10-7 om stønad til dekning av utgifter til ortopediske hjelpemidler, brystprotese, ansiktsdefektprotese, øyeprotease og parykk § 1 første ledd hvor det fremgår at det til personer under 26 år kan gis stønad til spesialprotese til fritidsbruk. I praksis omfatter dette proteser til idretts- og mosjonsaktiviteter. Rundskrivet til forskriften har en bestemmelse om at det også kan gis stønad til merutgifter til spesialfottøy til idretts- og mosjonsaktivitet for personer under 26 år, se pkt. 5.4.4.

3. DEFINISJON AV AKTIVITETSHJELPEMIDLER

Den nye rammestyrte ordningen for personer over 26 år omfatter aktivitetshjelpemidler. Aktivitetshjelpemidler er hjelpemidler som er spesielt utviklet for at personer med nedsatt funksjonsevne skal kunne delta i fysisk aktivitet. Aktivitetshjelpemidler skal direkte avhjelpe en funksjonsnedsettelse slik at bruker skal kunne delta i de ønskede fysiske aktivitetene. Det stilles ikke krav til at man må være medlem av en idrettsforening eller drive med organisert sport for å få et aktivitetshjelpemiddel, eller at man er svært aktiv. En bruker kan få stønad til å drive aktivitet alene eller sammen med andre.

Aktivitetshjelpemidler avgrenses imidlertid mot hobbyaktiviteter som eksempelvis å spille i korps, drive med håndarbeid, dataspill, teater, synge i kor, osv. Aktivitetshjelpemidler

avgrenses også mot hjelpemidler til trening, stimulering og aktivisering i forskriften § 2 tredje ledd første punktum. Det gis heller ikke stønad til konkurranseutstyr. Intensjonen er at det ikke skal gis stønad til konkurranseutstyr til aktive idrettsutøvere som ofte vil ha behov for flere utgaver av samme type utstyr. Funksjonshemmede som av og til deltar i konkurranser skal imidlertid ikke utelukkes fra å få nødvendig utstyr.

Folketryktdloven § 10-8 om avgrensningen av ansvar for blant annet hjelpemidler mot rettigheter som følger av annen lovgivning gjelder også her.

For å få aktivitetshjelpemidler vurderes bruker i forhold til om hjelpemidlene er nødvendige og hensiktsmessig til de ønskede aktivitetene.

Det nevnes også at ordningen med aktivitetshjelpemidler ikke omfatter tandemcykler for de over 26 år, da det kan gis bidrag til dette etter folketryktdloven § 5-22.

4. DEPARTEMENTETS FORSLAG TIL NY ORDNING

4.1 Stønad i form av utlån

Stønad til hjelpemidler til aktivitetshjelpemidler til personer under 26 år gis i form av utlån. Departementet har vurdert om den nye ordningen med aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år skal gis som tilskudd eller som utlån. En tilskuddsordning vil gi den enkelte større valgmulighet. Dersom NAV hjelpemiddelsentral skal ha ansvar for anskaffelse, oppfølging av reklamasjon og reparasjoner på samme måte for barn og unge under 26 år, er en utlånsordning mest hensiktsmessig.

Departementet foreslår derfor at den nye ordningen blir en utlånsordning. Utstyret registreres i hjelpemiddelsentralens utlånsregister. Departementet gjør oppmerksom på at enkel service på utstyret slik som f.eks. preparering av skisåle eller bytte av sykkeldekk vil være brukers ansvar.

4.2 Egenbetaling for bruker

4.2.1 Kjøp av aktivitetshjelpemidler

Det foreslås egenbetaling for bruker på 10 prosent av kjøpesummen med en maksimumsutgift for bruker på 4000 kroner per hjelpemiddel. Bruker betaler inn egenandelen til NAV hjelpemiddelsentralen. En slik egenbetaling vurderes som rimelig gitt at folketrygden skal dekke merutgifter som følge av funksjonsnedsettelsen. De fleste mennesker som deltar i ulike former for aktiviteter har utgifter til ulike typer utstyr, og det er dermed naturlig at også personer med funksjonsnedsettelse betaler en viss andel av utstyrets kostnad. Den nye ordningen for personer over 26 år er, i motsetning til dagens ordning for dem under 26 år, rammestyr. Egenbetaling vil dermed også bidra til at flere kan få aktivitetshjelpemidler innenfor budsjettrammen.

4.2.2 Spesialtilpasning av ordinært utstyr til fysisk aktivitet

En del brukere vil ha behov for spesialtilpasning av ordinært utstyr for å kunne benytte dette. Disse brukerne vil kunne søke om stønad under samme forutsetninger som de som søker om aktivitetshjelpemidler. Departementet foreslår imidlertid at utgiftene her dekkes fullt ut, det vil si at det ikke innføres egenandel på spesialtilpasning av ordinært utstyr som brukere selv har anskaffet.

4.3 Ortopediske aktivitetshjelpemidler

Ortopediske aktivitetshjelpemidler omfatter spesialproteser og ortopedisk fottøy. Det ytes i dag stønad til spesialprotese og ortopedisk fottøy for idretts-/mosjonsaktiviteter for barn og unge under 26 år.

Det foreslås en egenandel på 10 prosent av kjøpesummen med maksimumsutgift for bruker på 4000 kroner, på samme måte som for de øvrige aktivitetshjelpemidlene. Spesialproteser utleveres fra leverandører av ortopediske hjelpemidler som Arbeids- og velferdsetaten har avtale med. Disse leverandørene kan kreve inn egenbetaling fra bruker og sende faktura til etaten på stønadsbeløpet. NAV Forvaltning fatter vedtak i disse sakene.

4.4 Hjelpemiddelsentralenes rolle og ansvar

Hjelpemiddelsentralenes rådgivningsansvar skal gjelde også for brukerne som omfattes av den nye stønadsordningen. Det betyr at hjelpemiddelsentralene blant annet skal være behjelpelige med informasjon og veiledning ved valg av hjelpemiddel.

Hjelpemiddelsentralenes veiledningsansvar omfatter i dag ikke ortopediske hjelpemidler. Spesialisthelsetjenesten utreder behov for ortopediske hjelpemidler og henviser bruker til et ortopedisk verksted for tilpasning av ortopediske hjelpemidler. Personer med behov for spesialtilpassede ortopediske hjelpemidler til idretts- og mosjonsaktivitet vil alltid ha andre ortopediske hjelpemidler i tillegg. Dermed vil de ha etablert en kontakt med et ortopedisk verksted. I praksis vil det være det ortopediske verkstedet som veileder brukere i spørsmål om ortopediske hjelpemidler. Slik vil det også være for den nye ordningen.

Det foreslås at utgifter til reparasjon av hjelpemidlene/ spesialtilpasningen dekkes av Arbeids- og velferdsetaten. Det som dekkes av staten, avgrenses mot service og reparasjon av ordinær art – eksempelvis reparasjon av skisålen på en sit-ski.

4.5 Klageordning

Man vil kunne klage på negative vedtak på vanlig måte. Vedtak etter folketrygdloven kan påklages til NAV Klageinstans og videre ankes inn for Trygderetten.

Avslag som skyldes manglende budsjettdekning vil ikke kunne påklages. Bruker vil da eventuelt kunne søke på nytt neste budsjettår.

4.6 Evaluering av ordningen

Den nye ordningen med aktivitetshjelpemidler for personer over 26 år vil evalueres etter en viss virkeperiode, og eventuelle endringer i ordningen vil vurderes i lys av denne evalueringen.

5. Utkast til forskrift

Forskrift om aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år

Fastsatt av Arbeids- og sosialdepartementet ... 2014 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) §§ 10-6 og 10-7.

§ 1 Virkeområde

Denne forskriften omfatter medlemmer som fyller vilkårene i

- a) folketrygdloven § 10-5 Stønad til bedring av funksjonsevnen i arbeidslivet, eller
- b) folketrygdloven § 10-6 Stønad til bedring av funksjonsevnen i dagliglivet.

§ 2 Aktivitetshjelpemidler - definisjon

Til et medlem over 26 år kan det gis stønad til aktivitetshjelpemidler.

Med aktivitetshjelpemiddel menes et hjelpemiddel, herunder ortopediske hjelpemidler, som er spesielt utviklet for at personer med nedsatt funksjonsevne skal kunne delta i fysisk aktivitet. Det kan gis stønad til å bedrive aktivitet alene eller sammen med andre.

Det gis ikke stønad til hobbyaktiviteter eller til hjelpemidler som omfattes av forskrift 15. april 1997 nr. 318 om stønad til hjelpemidler mv til bedring av funksjonsevnen i arbeidslivet og i dagliglivet og til ombygging av maskiner på arbeidsplassen § 2 andre ledd første punktum. Det gis ikke stønad til vanlig sportsutstyr og konkurranseutstyr.

§ 3 Utlånsordning

Aktivitetshjelpemidler lånes ut gjennom hjelpemiddelsentralen. Hjelpemidlet er folketrygdens eiendom og skal leveres tilbake når det ikke lenger er i bruk. Utgifter til innkjøp og reparasjon dekkes av folketrygden innenfor en årlig budsjettramme fastsatt av Stortinget.

§ 4 Egenandel

Medlemmet skal betale egenandel med 10 prosent av kjøpesummen for hjelpemidlet. Egenandelen skal maksimalt tilsvare 4000 kroner per hjelpemiddel.

§ 5 Spesialtilpasning av ordinært utstyr

Folketrygden dekker fullt ut utgifter til spesialtilpasning av ordinært utstyr.

§ 6 Klageadgang

Vedtak etter folketrygdloven kan påklages til NAV Klageinstans og videre ankes inn for Trygderetten.

Avslag som skyldes manglende budsjettmidler, vil ikke kunne påklages.

§ 7 Annen lovgivning

Retten til ytelser etter denne forskriften faller bort i den utstrekning ytelsene kommer inn under ansvarsområdet til annen lovgivning, jf. folketrygdloven § 10-8.

§ 8 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. juli 2014.